

Herrialdeak irensten dituen zulo beltza

“GERRA HOTZA-REN ondorengo munduak bi superpotentzia ditu, AEBak eta Moody’s agenzia”. Thomas Friedman, *The New York Times*-eko atzerri politikako editorialistaren esaldia da eta hala azaltzen die berau bere irakurleei: AEBek beren tresneria militarrekin etsaia suntsitu dezaketenez moduan, Moody’s finantza balorazio agentziak herrialde baten finantzak ito ditzake herrialde horri ‘nota txarra’ jarritz gero”.

Goiko paragrafoaren bukaerak ez digu argitzen gauza handirik, gaur egun Europan ondo baino hobeto ikusten dugu kalifikazio agentzien “nota txarrak” zein egoeratan uzten duten estatu bat –Grezia, Irlanda...–. Friedmanen esaldia, dena den, bitxia da gerra hotzari egiten dion erreferentziak iragan mende bukaerara eramaten gaituelako. Eta bitxia da, izan ere, goiko paragrafoa 1997ko *Le Monde Diplomatique* hilabetekariako artikulu batekoa delako. Duela 14 urtekoa: orduan jada bazekiten kalifikazio agentzien indarrak, baina ez da oraindik horien kontrolerako neurririk hartu, 2007az geroztik neurriak hartuko direla azpimarratzen bada ere.

Duela hamalau urte Europako gizarteetan, zorrarekiko arazoak garapenean ziren herrialdeetako kontu itsusia besterik ez ziren. Orain hobeto uler ditzakegu Nazioarteko Diru Funtsak edo Mundu Bankuak herrialde haietan bultzatzen zituzten “egiturazko txoke planak” zer esan nahi zuten, zer esan nahi duten: han miseria, gosea, heriotza; hemen lan eta pentsioen erreformak, ondasun publikoen pribatizatzea... herritar askoren pobretzea funtsean, eta hamarkadetan irabazitako ongizate gizartearen ahultze itzela.

Baina Europako estatuak gutxi ikasi dute garapenean diren herrial-

deen kanpo zorraz. Joan den asteko Europako Batasuneko agintarien gailurrak erabaki garrantzitsuak hartu zituen, baina oraindik ere azalekoak funtsezko arazoei dagokienez. Bi eratako erabakiak har zitzaizkeen: bat, EBk bere diruekin Greziarekiko bigarren diru “erreskate” handia bideratzea; bi, nola hala bankuak ere “erreskate” horretan parte hartzea behartu.

Batez ere bere diru publikoarekin aritzea erabaki du EBk, bai Greziari mailegu berriak eskainiz (109.000 milioi euro gehiago) edota lehengo zorren interesa jaitsez eta zorraren itzultze data luzatuz. Bankuak bakarrik Greziaren zorra luzatzera behartu dituzte. Hemen garrantzitsua da argitzea, adibidez, Greziarekiko “erreskateaz” hitz egiten denean, maileguez ari garela eta ez doan ematen den diruaz. EBk %5,5eko errentagarritasuna ateratzen du azken mailegu horietatik, EBko edozein herritarrek beren aurrezkiekin bankuetatik atera dezaketena baino askoz errentagarritasun handiagoa. Eta, hala ere, Greziak bizi duen finantza egoeran interes hori mauka da, kontuan hartzen bada, adibidez, 10 urterako bere zorra %20ko interesarekin ordaindu behar duela.

Eta hor dago klabeetako, %20ko interes horrek adierazten duela –finantza merkatuen hizkuntzan– Greziak arazo handiak izan-

go dituela diru hori itzultzeko, eta hala ere Greziako bono horiek edo antzeko beste batzuk erosi egiten direla. 2007an AEBetan *subprime*-ekin bezala, orain hemen estatuen zorrarekin ari da gertatzen. Hor dago arazo larriena, kontrolik gabeko arrisku eta irabazietan.

“Bankuen ohiko zereginera itzuli behar da”, “atzera egin behar da”, “ezin da orain arte bezala jardun”... 2008tik entzuten ari garen *mea culpa* da. Baina ez, egiazki, finantza munduari ez zaio hori guztia interesatzen, horrek ez du dirurik ematen, hori ongizatearen kapitalismora itzultzea lizateke. Egungo finantza munduarentzat funtsezkoak dira arrisku handiak, botoi bakarra sakatuz dirutzak di-da batean galdu edo irabazteko amildegiak... Funtsean, hori guztia behar du, zutoin horien gainean eraiki delako azken 30 urteotako mundu mailako finantza sistema, dagoeneko pertsonak, etxeak, agintariak eta estatu osoak irensteko gai den zulo beltz bilakatua.

Kontua da finantza marrazoan joan-etorri hau dela gaur egungo mundu mailako finantza globalizazioaren muina eta lokomotora. Eta tren horretan eramaten dira, etengabe, herritarren errentak aberatsenen poltsikoetara. Adibidez, Alemaniaren EBk dirua uzten dio Greziari eta honek hau itzultzeko enpresa publikoak lau txakurhanditan saltzen dizkio Alemaniako multinazional bati. Negozioa boro-bila da. Zergatik aldatu? Joan den asteko neurriek arazoa atzeratu besterik ez dute egiten. Akaso denbora horretan EB politikoagoa erakitzeke asmoa dagoelako? Horrek EB marrazo handiagoa bilakatuko luke finantzen mundu globalean, baina sistemaren zutoinak aldatu gabe marrazoen arrainak berdinak irensten jarraituko dute.